რედაქცია

[illegible]

Въ Тифлисъ, въ редакціи Дроэба [illegible] Иверія

„დროება“-ს [illegible] ფასი

წლიწადში. 6 თვეს: 3 თვეს

„დროება“ „ივერია“ ერთად 13 მან. 7 მან. 4 მ.

„დროება“ [illegible] 9 მან. 5 მან. 3 მ.

[illegible] „ივერია“ [illegible] 6 მან. 4 მან. 2 მ.

[illegible] ნომერი „დროება“-ს ღირს 5 კაპ. „ივერიისა“ 2 მან.

დროება

გამოდის ყოველ-დღე ორშაბათს გარდა.

ფასი განცხადებისა

[illegible]

განცხადება მიიღება ქართულს, რუსულს და სხვა ენებზედ.

ტელეგრამები

პეტერბურგი, 7 მარტს. [illegible] „მთავრობის“ [illegible] შინაგან საქმეთა მინისტრს [illegible] „გოლოსისათვის“ [illegible] განცხადების [illegible]

ლონდონი, 7 მარტს. [illegible] გამოუცხადებია [illegible] რომ თავი-და-თავი [illegible] ამერიკას [illegible]

პეტერბურგის ბირჟა, 7 მარტს.

(„სალხთა-მორის ტელეგრაფის სააგენტოსი“)

ბანკის ბილეთები:	მან. კაპ.
პირველი გამოცემისა	93—75
მეორესი	92—75
მესამესი	93—75
მეოთხესი	92—87
აღმოსავლეთის პირვ.	90—25
[illegible]	90—25
აღმოსავლეთის მესამე	90—37
[illegible]	[illegible] 77
პარიჟი	266 —
ვენა	127—50
კავკასიის კრედიტი	—

[illegible]

მოსავლის დაცვაზედ

* *
*

[illegible] 8 მარტს.

ჩვენ ქართველები [illegible] ხალხი [illegible] ფაბრიკები და ქარხნები ჩვენ არა გვაქვს, [illegible] მაგიერად [illegible] ჩვენთვის [illegible] ალაგები, [illegible] და მარჯვე ხელები, რომ [illegible] ყველგან [illegible]

[illegible] რომ მიწის შემუშავების [illegible] ჩვენ არაფრის შნო არა გვაქვს. [illegible] უცხო ქვეყნებსა და ხალხებს [illegible] საქართველოში [illegible] იმდენი პური და ღვინო არ მოგვდის, რომ ჩვენვე [illegible] გვეყოს.

რასაკვირველია, ამას ათასი მიზეზი აქვს: იმას გარდა, რომ ჩვენ [illegible] არ ვიცით მიწის მუშაობა, [illegible] ჯერ ვერ შევითვისებთ ყველაფერი, [illegible] განათლებულ ევროპამ [illegible] მეურნეობის წარმატებისათვის.

მაგრამ, რაც უნდა იყოს, ჩვენი ქვეყნის მიწის ნაწარმოები ჩვენ მაინც [illegible] რომ იმ ნაწარმოებს [illegible] მუდამ [illegible] მტერი არ [illegible] მტრებიც არიან: ქართლ-კახეთში [illegible] სეტყვა და მინდვრის თაგვი; იმერეთ-სამეგრელო-გურიაში [illegible] და ქარი. ამას გარდა ამ უკანასკნელ [illegible] წლის [illegible] საერთოდ [illegible] ჩვენ [illegible]

[illegible] ჩვენ [illegible] სეტყვა [illegible] ჩვენ [illegible]

[illegible]

ყველაფერს [illegible], ან კალია ან თაგვი გაჩნდება და ყველაფერს [illegible] ამოაგდებს, ან გვალვა გაახმობს ყველაფერს, ან სეტყვა მიანტერევს-მოანტერევს და სხვ. და სხვ.

ხალხი გულ-ხელ დაკრეფილი, პირდაღებული [illegible] ამ გვარ უბედურ მოვლენას, რომელიც ლუკმა-პურს აცლის იმას პირიდამ, მშიერ-ტიტველს სტოვებს იმასა და იმის ცოლ-შვილს; ის ფიქრობს, დარწმუნებულია, რომ ეს უბედური მოვლენა ღვთისაგან არის იმაზე [illegible] მოვლენილი, რომ იმას ამის წინააღმდეგ ბრძოლა, ხელის განძრევა არ შეუძლიან, რომ-ის ვერაფერს ვერ მოახერხებს თავის მინდვრისა და ვენახების დასაცველად.

ჩვენმა ხალხმა ჯერ კიდევ არ იცის, რომ თითქმის ყველა ამ გვარ მტერის წინააღმდეგ განათლებულ ქვეყნებში [illegible] ღონის-ძიება არის გამოგონილი და ამ ღონის-ძიებათა [illegible] იმათ [illegible] არც „ნაცრისა“, არც კალიისა და არც სეტყვისა. ჩვენ [illegible] თუ [illegible] ვერ გვისარგებლნია ჯერ, [illegible] რომელნიც [illegible] იხსნიან; ვერ [illegible] ავათმყოფობისაგან; ვერ [illegible] სარგებლობა კალიის [illegible] საშუალებანი და სხვ. და სხვ. [illegible] ღონის-ძიება ვერ [illegible] ვერ გვისარგებლნია [illegible] გამოვმდგარვართ, [illegible] ჩვეულებრივ [illegible] შევჩივით, შევტირით, რომ [illegible]

ფელეტონი

[illegible]

[illegible] გვე-[illegible] დღეობა სიხარულისა! ღმერთმა [illegible] ალდგომა გაგითენოს [illegible] შვილითა. სიყვარულით მოიკითხე [illegible] თქვენი [illegible] ღმერთმა [illegible] ამ-[illegible]

[illegible]

სადღესასწაულო

[illegible] მე თქვენ [illegible] მადლობელი [illegible] რომ [illegible] ამ წიგნის [illegible] ხელით გიგზავნი. ამას გარდა [illegible] ვერ [illegible] რომ [illegible] ქალი [illegible] თითონ [illegible] იყო, კარგი [illegible] მოდიოდა, . . . ლობიო რომ გამომიგზავნე, ძალიან მადლობელი ვარ, კარგი ჯიშიანი ლობიოა,

[illegible]

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ქვეყანა ჩვენ გვემტერებაო, ღმერთი ჩვენ გვირისხდებაო!

„ღმერთის იმედი გქონდესო, მაგრამ შენც გაანძრიე ხელები და ტვინიო!" ეს ბრძნული სიტყვა დავიწყნია ჩვენ ხალხს და თავის უხეირობას, ყველა თავის უბედურებას სხვას აბრალებს..

შემდეგში მოვილაპარაკებთ ერთს ღონის-ძიებაზედ; რომლის შემოღება და სისრულეში მოყვანა ჩვენში ძნელი არ არის და რომელიც განსაკუთრებით სეტყვის ზიანისაგან დაიცავს ჩვენს ხალხს.

ახალი ამბები

მოგვყავს კავკასიის სამეურნეო საზოგადოებისაგან შედგენილი წესები კალიის თესლის გაჟლეტის თაობაზედ:

1) ყველაზედ უკეთესი დრო კალიის გაჟლეტისათვის არის ის დრო, როდესაც კალია კვერცხებიდამ გამოიჩეკება, სანამ ფრთებს შეისხამდეს;

2) უფრთო კალიის ცოცხებით უნდა მოაგროვონ ერთად, შემდეგ წაყარონ ზემოდამ ბზე ან ფიჩხი და წაუკიდონ ცეცხლი; შეიძლება ორმოები მოსთხარონ, ჩაჰყარონ შიგ კალიები და შემდეგ ზემოდამ მიწა მოაყარონ და მაგრად დატკეპნონ; თუ ახლოს სადმე წყალი ან არხი არის, შეიძლება იქაც ჩაჰყარონ;

3) მთავრობამ უნდა გადასდვას ფული ყველა იარაღების სასყიდლად, რომელიც კი ამისათვის საჭირო იქნება: ბარები, ნიჩბები, ცოცხები და სხვანი.

4) კალიის გაწყვეტა ერთსა და იმავე დროს უნდა დაიწყონ კავკასიის ყველა გუბერნიებში; ამ საქმის ხელმძღვანელად უნდა იყვნენ ადგილობრივი გუბერნატორები.

5) ამ საქმეზედ მთელი გუბერნიის მცხოვრებნი უნდა იყვნენ გამოწვეულნი, რადგან კალია ყველა წოდების ხალხისათვის ერთ ნაირად მავნებელია.

ამავე საგნის შესახებ თფ. უეზდის უფროსმა თ. ერასტი ჩოლოყაშვილმა წარადგინა სამეურნეო საზოგადოებაში წინადადება, მთავრობამ გამოაცხადოსო, რომ ვინც ერთ ფუთ დახოცილ კალიას წარმოადგენს, ექვსი შაური მიეცემაო. ამ საშუალებით დედა-კაცებიცა და ბავშვებიც კი წაქეზდებიან და ბევრი კალია გაწყდებაო.

საზოგადოებამ არ მოიწონა ეს წინადადება.

* * *

წელს შემოდგომაზე, ოქტომბერში, თფილისში, კავკასიის სამეურნეო საზოგადოების ზალაში გამართული იქნება ხილისა და ბოსტნეულის ნაწარმოებისა და აგრეთვე ღვინოების გამოფენა.

* * *

ქვემოთ, იმ საგნების სიაში, რომელიც ხვალ უნდა განიხილოს ჩვენმა ქალაქის რჩევამ, სხვათაშორის მოხსენებულია, რომ ხმოს. ევანგულოვი ილაპარაკებს ყველიერიბში ხალხის მხიარულების აღკრძალვაზედაო.

ეს ისეთი საგანია, რომ სრული იმედი გვაქვს, ჩვენი ქალაქის რჩევა ყურადღებით მოისმენს ბატ. ევანგულოვის სიტყვას და ისეთს გარდაწყვეტილებას დასდებს, როგორიც საჭირო და მოსალოდნელია. რჩევას ათასი მაგალითებითა და საბუთებით შეუძლიან დამტკიცება, რომ ყველიერებში ხალხის მხიარულება, ყეენობა, ზურნა, თვით მუშტი-კრივიც თუ არ სარგებლობას, ვნებას არავის არ მოუტანს; შეუძლია მაშასადამე, თამამად იშუამდგომლოს მთავრობის წინაშე რომ პოლიციამ შემდეგში მაინც არ აღუკრძალოს ხალხს ამ გვარი უვნებელი მხიარულება და დროს გატარება, რადგან ზოგიერთ ამ მხიარულებას, მაგ. ყეენობას, ჩვენის ქალაქისათვის ისტორიული მნიშვნელობაცა აქვს.

* * *

ამ თვის ექვსიდამ სურამის ქედზედ გზა გაუწმენდიათ და რკინის გზის მატარებელი ფოთსა და თფილის შუა თავისუფლად დაიარება.

მაგიერად კავკასიის მთებიდამ დიდი ქარ-ბუქისა და ღრმა თოვლის ამბავი მოდის. გუდაურის სტანციისაკენ გზა შეკრული არისო. როსტოვიდამაც იწერებიან, რომ რადგან თოვლისაგან გზა შეიკრა ვლადიკავკავსა და როსტოვს შუა, ამის გამო რუსეთის ფოჩტა თავის დროზე ველარ დაიარებაო.

* * *

19 თებერვალს დღესასწაული, მარტო ჩვენს ქალაქებში კიარა, ზოგიერთს სოფლებშიაც კი უდღესასწაულნიათ. სხვათა შორის, ახალქალაქის მაზრის სოფ. ქილდიდამ გვწერენ, რომ ამ დღეს ადგილობრივ მღ: მ. ასათიანის ეკკლესიაში ხემწიფე იმპერატორის სადღეგრძელოდ პარაკლისი გარდაუხდია და შესაფერი სიტყვა წარმოუთქვამ ხელმწიფის 25 წლის მეფობაზედაო.

ამგვარივე პარაკლისი გარდაუხდიათ დაბა ზუგდიდშიაც, სადაც მღვ. მ ან. ვახანიას წარმოუთქვამს აგრეთვე საკადრისი სიტყვა.

* * *

ქვემო იმერეთის სოფ. ჯიხაიშიდამ გვწერენ, რომ განსვენებულ ბ. ლ. ღოღაბერიძის თაოსნობით ეს სამი წელიწადია რაც აქ სოფლის ბანკი, ვამსესხებელ-შემნახველი ამხანაგობა არის დაარსებულიო. სანამ ის ცოცხალი იყო და თვითონ აწარმოებდა საქმეს, ბანკი გვარიანად მიდიოდაო და რაკი მოკვდა, მას აქეთ იმის მოადგილე ამხანაგობას არავინ აღმოუჩნდა და ის თან-და-თან უკან იწევსო. შარშან, როგორც „დროებაში" დაბეჭდილის ანგარიშიდამ სჩანდა, ამხანაგობას 302 მონაწილე წევრი ჰყავდა: მას აქეთ ბევრი გავიდა და ამ ჟამად ბანკს მხოლოთ 240-მდინ ჰყავს წევრიო. კორრესპოდენტის აზრით, ჯიხაიშის ბანკის დაცემის მიზეზი ის არის, რომ მოთავე,, მწარმოებელი და მოანგარიშე კაცი არავინ მოიძებნება ჩვენს სოფელშიო.

* * *

შორაპნიდამ გვწერენ, რომ გასულ თებერვლის 24 იქაურ საზოგადოებას გაუმართავს ხელის-მოწერით სადილი ადგილობრივ მომრიგებელ მოსამართლის ბატ. დარანოვიჩისათვის, რომელიც ამ ჟამად სხვა ადგილას გადაუყვანიათ თანამდებობაზედ. კორრესპონდენტი გვარწმუნებს, რომ ბატ. დარანოვიჩი ღირსი იყოვო ამ საზოგადო თანაგრძნობის გამოცხადებისაო.

* * *

სია საგნებისა, რომელიც უნდა განიხილოს ქალაქის რჩევამ ხვალ, ორშაბათის სხდომაზედ:

1) ამორჩევა სახელოსნო სასწავლებლის კომიტეტისა;

2) ამორჩევა კომიტეტისა, რომელმანც თვალ-ყური უნდა ადევნოს ქალაქის პლანის აღებას.

3) მოხსენება გამგეობისა სომხის ბაზრის გაფართოებაზედ;

4) მოხსენება გამგეობისა ალადათოვის დაჯილდოებაზედ იმ მიწის მაგიერ, რომელიც ქუჩამ დაიჭირა;

5) წინადადება ხმოს. ევანგულოვისა ხალხის მხიარულებისა და დროს გატარების აღკრძალვაზედ და სხვ.

„დროების" კორრესპონდენცია

ქართლიდამ, 2 მარტს. თფილისის გუბერნიაში თითქმის ყველგან დაჰყარეს კალიებმა თავიანთი თესლი. მთავრობამ მოახდინა ამაზედ ჯეროვანი განკარგულება, თუ რომლის ღონის-ძიებით შეიძლებოდა კალიის თესლის ამოწყვეტა, და გარდასწყდა, რომ უეზდებში დააწესონ დროებითი კამისიები, მოიწვიონ მამულის მეპატრონენი, რომ მიიღონ თავიანთ თავ-

---

ჩვენი ბაზარი რომ მოიარო, სულ უხეიროდ ლობიო ლიტრა ორ აბაზე ნაკლებ არ იშოვება.

დღეს ხომ თარიღი მარტის რვაა ათას რვაას ოთხმოცი. აბა იფიქრე შენი აქედამ წასვლა ნახშირგორს სულ ოცი წელიწადია, ასე გონია გუშინ იყოსო, და აბა უყურე რა სიძვირე ჩამოვარდა ამ ჩვენ ქალაქში, ფქვილი ფუთი თორმეტ-ცამეტ აბაზათ არის და მეფურნე ამამცხვარ პურს აბაზათ ოთხ გირვანქასა ჰყიდის. ღვინო თუნგი ოთხ აბაზზე ნაკლებ აღარ იშოვება, ზეთი გირვანქა ხუთექვს შაურათ არის, ყველიერებში ქონნარევ ერბოს შვიდ შაურათა ვყიდულობდით, კვერცხს აბაზათ ოთხსა.

მოდი და ამისთანა სიძვირეში ჩემისთანა მკერვალმა ცოლ-შვილი შეინახე.

ხელოსანი კაცის საქმე გაჭირდა. ქესიბი კაცისას ხომ ნულარ იტყვი. წავიდა ქალაქის ხეირი და შნო. აი ერთი წამოაყენა ის მამაცხონებული, საფლავის ქვაზე რო კვეხნით დაწერია: „ამისთანა სიძვირეს შევესწრიო ორ ბისტათ ას კვერცხსა ვყიდულობდიო, სამ ბისტათ თუნგ ღვინოსაო და ასეთ გაჭირებაში ცოლ-შვილი გამამიყვანიაო; ვინც ამას იქით ასე ცოლ-შვილი შეინახოს, იმან დაიკვეხოსო."

აი ერთი წამოაყენა და აჩვენა რა ამბავია. შარშან და შარშან წინ ობანობის დროს პატარა ვაჭრობა კაჩალდა, ეხლა ვსხედვართ დუქანშიდა უყურებთ გამვლელ-გამომვლელსა, მუშტარი აღარა ჩანს. მახლას ძალან სიძვირე ჩამოვარდა; ერთი პატრონი არა ჩანს ქალაქში იეფობა ჩამოაგდოს, ნაცვალი და ბაზარნიკი ყურს არ უგდებენ; თითონ კარგებსა ჭამენ და ქვეყანა უკაცრავალი პასია, ფეხებზე ჰკიდიათ. მახლას, რაღა გავაგრძელო, რუსეთიდამ მოტანილი შაქარი გირვანქა თვრამეტ კაპეიკათ იყიდებოდეს და ჩვენი აქაური მწვანე წიწაკის წნილიც აბაზათა? აი რა დროს მივესწარით.

იეფობას ნულარ იკითხამ. უმაწვილების პირის გასასველებლათ შავი ხურმა ვერ გვიყიდნია გირვანქა შაური და ექვსი კაპეიკია, ვაშლიც ასეა. თუ არის იეფი, სპიჩკისა და ნავთის მეტი აღარაფერი არ არის. სპიჩკა თორმეტი კოლოფი, თორმეტ კაპეიკათ, აბაზზე ძვირი არ არის, და ნავთი გირვანქა შვიდ-რვა კაპეიკათ იყიდება. აკი თვალიც იმიტომ გვიდგება, რომ ამოდენა სახლების დაწვა და განგებ ცეცხლის მიცემა ასე გახშირდა; ღამე მოსვენება აღარა გაქვს, სულ გულში შიში გაქვს ან აქედამ ცეცხლი გაგიჩნდება და ან იქედამ და სარჩოსაგან ცარიელი დარჩები.

ესე გაყალბდა ქვეყანა. დასწყევლა ღმერთმა ავი კაცი! თორნეებს დავაგრიალებდით, ახლა ეს ხაბაზები არიან და სულ მუდამ თორნე უნთიათ, აბა თუ ერთი ცეცხლი გაუჩნდეს. ამ კვირას ყალბი ასიგნაციების გამკეთებლები და გამსაღებელი კაცები ორმოცამდინ სამართალში ჰყავთ და ასამართლებენ. სულ წვრილ-წვრილი მედუქნეები და მიკიტნები არიან. დიდებისაგან არავინ არა ჩანს, რომ ქარვასლები ჰქონდეს. ალბათ ჯერ არ შეუტყვიათ. რაც ახლა ხალხი გაყალბდა არ გაგონილა.

მახლას, გავაგრძელე ლაპარაკი და თავი მოგაბეზრე; მაგრამ საყვარელო ნათლიმამ, შენი ბრალია, მწერ ერთი ქალაქის ამბავი დაწვრილებით შემატყობინეო, ერთი კარგი მასლაათით წიგნი მამწერეო, შენი წიგნის ნატრული ვარო. ესეც შენ მასლაათის წიგნი.

დავშთები შენი ნახვის მონატრე სისიაანთ წყალობა.

ანჩსატელი.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ზედ მონაწილეობა და დაუნიშნონ მათ თანაშემწეთ თვითეულ სოფლიდგან იმდენი, რამდენიც სოფელმა საჭიროდ დაინახოს.

ეს გარდაწყვეტილებაები მცხოვრებლებს გამოეცხადათ ყველას თავთავიანთ მაზრის უმფროსებისაგან: როდესაც კალიის თესლი გამოვა, იმავ წამს მუშებმა მიწა გათხარონ ერთ არშინზედ და ის კალიები ცოცხით მოგავონ, ჩაჰყარონ ორმოში, მიწა დააყარონ და კარგათ გატკეპნონო.

ეს აზრი ძალიან კარგი აზრია; მაგრამ მარტო ამ საშუალებით რომ კალია არ განქარდება — ეს ცხადია. წარმოიდგინეთ: მთელი დედა-მიწა ისე არის მოცული კალიის კვერცხებისაგან, რომ ხელის სიპრტყეს ადგილს ვერ იპოვით, რომ ცარიელი დედა-მიწა იყოს და როცა გამოიჩეკება, მაშინ რაღა დროს, მაშინ ვინ რას დავაკლებთ ამოდენა რიცხვს? ძალიან კარგი იქმნებოდა, რომ ზემოთ მოხსენებულ საშუალებასთან ერთიც ეს საშუალება ეხმარათ: ვიდრე კალია გამოიჩეკებოდა, ნება მიეცათ ვინც რამდენ ფუთს კალიის კვერცხს მიიტანდა დანიშნულს ადგილას, ამდენსა-და-ამდენს ფულს მიიღებსო. მაშინ მე ვგონებ, რომ ფულის ინტერესით მთელი ქვეყანა დიდით პატარამდე, მანდილოსნებიც კი, ამას შეუდგებოდნენ და თვითეულ სოფლიდგან სულ რო ცოტა, დღეში სამ-სამი ტომარა კალიის კვერცხებს მოაგროვებდნენ. რაც დარჩება მიწაში და ველარ იპოვიან, მაშინ უნდა იხმარონ ის სასტიკი საშუალება, რომელიც გარდაუწყვეტიათ; მაშინ ადვილათაც შეიძლება გაწყვეტა, რადგანაც ძალიან ცოტა დარჩებოდა და ხალხიც კარგათ გასწვდებოდა.

ერთის სიტყვით, ძალიან კარგი იქმნება, ჩემის აზრით, რომ მთავრობამ გაუჩინოს ფუთზედ რამდენიმე ფული და აუცილებელია, რომ ამ ღონისძიებით კალიის ამოწყვეტა უფრო ადვილად შეიძლება ჩვენში, ვინემ სხვა საშუალებით.

მეორეც ესა, როცა კალია გამოიშალოს, მაშინ ჯარებსაც ნება მისცენ მიიღონ მონაწილეობა კალიის გაჟლეტაზედ.

ალექსანდრე შაიშმელოვი.

მარგანეცის (ქვა-გუნდის) საქმე და ჩვენი გაიძვერების ოინები

(წერილი რედაქტორთან)

ბოდიშს ვიხდი თქვენთან, რომ თანხმად ჩემის წერილებისა, რომელნიც დაბეჭდილნი არიან თქვენის გაზეთის წასულ №№-ში, აქამომდე ვერ ავსწერე დაწვრილებითი ამბავი მარგანეცის საქმისა.

დღემდის მკითხველს ესმოდა მხოლოდ გაკვრით ამ საქმის გარემოება და მოქმედება უფ. მერცენფელდისა, ლენჩევსკისა, ფერმანისა და სერჟპუტოვსკის და დაწვრილებით კი არავინ იცის, თუ საქმე რაში მდგომარეობს. ამისათვის ვიჩქარი, შეძლების-და-გვარად, მოგახსენოთ ამ საქმის გარემოება — ვიჩქარი მით უმეტეს, რომ გავაფრთხილო ის პირები, რომელნიც თითქმის ყოველ შემთხვევაში გამოდიან და ლალადებენ ქვეყნის ვითომ შემატებისათვის, და დღეს კი ისეააჩქარა ისინი ვიღაც გადმოხვეწილების ოინებმა, რომ ვერ ხედვენ — თუ რას სჩადიან და სწორეთ ამტკიცებენ, რომ ყოველ უსინდისო კაცს, თუ მოხერხება ექმნა, ძალიან ადვილად შეუძლიან ჩვენი გაცარცვა და ბოლოს ისევ ჩვენი გალანძღვა.

ყოველ პატიოსან საზოგადოებაში, სადაც გაჩნდებიან იმ ნაირი პირები, როგორც მერცენფელდი და იმის ამხანაგები, იმავე წამს ჩაუდგებიან კვალში და მოექცევიან მათ ღირსეულად და მით იპატივებენ მოტყუებისაგან საზოგადოებას და დაიფარვენ გაცარცვისაგან ქვეყანას. მე დარწმუნებული ვარ, რომ მართებლობაც არ დარჩება უმადური, როდესაც გაიგებს — თუ სიდან წარმოსდგება ხშირად უწესოების და ბოროტების ფესვი. მაგრამ, საუბედუროდ, უსწავლელობის მიზეზისაგამო თუ სიღარიბისა, ჩვენში იმისთანა პირები გამოჩნდნენ, რომ მხარიც დაუჭირეს და გააგებინეს ზემოხსენებულთ პირებს, რომ აქაც მოიპოვება იმისთანა ნოყიერი მიწა, სადაც თითქმის ყოველ ნაირს ღვარძლიან თესლს შეუძლიან იმცენაროს!!...

დავიწყოთ საქმეზედ ლაპარაკი:

1879 წ. სეკტემბრის პირველ რიცხვებში ჩამოვიდა ჩვენში ვიღაც სოტნიკი ფურმანი, როგორც წარმომადგენელი დიდი გამოჩენილის და მილიონერის ვიღაც ბარონ მერცენფელდისა, რომელსაც სურდა შეეყიდა თითქმის ყოველნაირი კავკაზიის მადნეულება და განსაკუთრებით მარგანეცისა. იმ დროს ერთმა ჩემმა ნათესავმა შემატყობინა და მთხოვა, რადგან იცოდა, რომ მე ამნაირ საქმეებზედ მოვქმედობდი და მქონდა მიწერ-მოწერა სხვა და სხვა პირებთან, შევწეოდი უფ. ფურმანს ამ საქმეში. ვნახე ის, გამოვკითხე ამ საქმის გარემოება და ფურმანის ვინაობა. ჩემის ნათესავის პასუხებიდან ვსცან, რომ უფ. ფურმანს ერთობ გაუზვიადებია ეს საქმე და დაუჯერებია ის თითქმის, რომ მისი ბარონი დიდი სინდისიანი და საქმის კაცია. მთხოვე მოეწვია კაპიტალისტის წარმომადგენელი ჩემდამო მოსალაპარაკებლად. როდესაც შევიყარენით მეორეს დღეს და დავიწყეთ საქმეზედ ლაპარაკი, ვინ მოთვლის იმას რაც იმან იბაასა; მხოლოდ ეტყობოდა, რომ მისი ხერხიანი ლაპარაკი დიდი საიმედო არ იყო. ჩემი ეჭვი გაიგო იმან და ამიტომ, რომ უფრო დავეჯერებინე, მიმიწვია სასტუმროში, სადაც გადმომიშალა სხვა და სხვა ვითომ საბუთები, დასამტკიცებლად იმისა, რომ ის არის ვექილი მდიდარი კაცისა. მაჩვენა ვექილობა ბარონ მერცენფელდისა შედგენილი ცარსკო-სელოს ნოტარიუსის ზოსელისაგან.

ამ საბუთების განხილვის დროს დამპირდა გამდიდრებას, გაკეთებას; მიამბო, რომ ის იყო ძალიან დავარდნილი კაცი, მაგრამ ბარონ მერცენფელდმა გამოიხსნა იმ უკიდურეს მდგომარეობიდგან და სხვ. და სხვ. მე მაინც არ დავთანხმდი უპირობოდ ამ საქმეზედ მოქმედებას. მაშინ მომცა წინადადება წავყოლოდი მას ჭიათურაში, სადაც მდებარეობს ქვა-გუნდის მადნეული, რომ ჯერ ვითომ გაეცნო ადგილის მდებარეობა და მადნეულის ვარგისობა და მერმე სრული თანახმა იყო ჩვენ ერთმანეთშორის პირობის დაწერისა. ვსთქვით და გავათავეთ.

მივედით თუ არა ადგილზე, ე. ი. ჭიათურაში, იქ მოიყარეს თავი მცხოვრებლებმა და მეპატრონეებმა, მკითხეს თუ რაზე მობრძანებულაო ფურმანი. ამის პასუხი მე არ მაცალა აგენტმა, რადგან გაიგო თუ რას კითხულობდნენ იგინი, და თითონ უპასუხა მათ, — რომ ის არის წარმომადგენელი მდიდარის და კეთილი კაცის ბარონ მერცენფელდისა, რომელიც ვარდა ამისა, რომ აქაურს მადნეულებას შეუმუშავებს, გახსნის შკოლებს, სადაც თქვენი პატარა შვილები დაიზრდებიან ისე კარგად, რომ შეიძლება თავის დროზედ მინისტრებად გამოდგნენო! „მე თითონ მინისტრის შვილი ვარ“, თქვა და ამ სიტყვებით გაათავა თავის პირველი სიტყვა.

მეორე დღეს წავედით ადვილების დასავლელად ერთად მეპატრონეებთან, რომელთაც კიდევ მიმართა ფურმანმა, რომ იმათთანა ბედნიერი არ ვინ იქნებოდა, თუ თავათ დაუთმობდნენ თავიანთ ადგილებს, რომლიდამაც შავი-ქვის მეტი არა გამოდის-რა, და ამ დათმობით შეიძენდნენ იმისთანა პირის გულს, რომელიც მათ ბედნიერებაზედ მეტს არას იფიქრებდა! გამოუცდელ და საწყალ მცხოვრებლებს ფურმანის ამ გვარი მელური ლაპარაკი ეგონათ მართალი და დიდს მადლობას სწირავდნენ.

მე ამ ამბის შემხედვარე, დავფიქრდი და სულ სხვა ნაირი აზრები დაიბადა ჩემს თავში... იმ დროს იმის მეტი ვერა მოვახერხე-რა, რომ გავაფრთხილე მეპატრონეები, რათა არ აჩქარებულიყვნენ და იქნება საშვილიშვილო სასარგებლო საქმე ხელიდამ არ წასვლოდათ.

(შემდეგი იქნება)

წერილი რედაქტორთან

ბატონო რედაქტორო! ამ უკანასკნელს დროს ორი წერილი დაიბეჭდა თქვენს პატივცემულს გაზეთს „დროებაში“ საცხენისის შკოლის და მის ზედამხედველის ქარაქეშიშოვის შესახებ, რომლიდამაც ცხადათ სჩანდა, თუ როგორ სიცივეს, შიმშილს, უწმინდურებას და სხვა გვარ შევიწროებას იტანენ ხსენებული შკოლის ბოვშვები თავიანთ ზედამხედველის წყალობით; მაგრამ მშობელთა სამწუხაროდ და უფ. ქარაქეშიშევის კი სასიხარულოთ, იმ წერილებს ჯერ-ჯერობით ყურიც არავინ არ ათხოვა.

დღეს მე მომხვდნენ ხელში ორი მშობლის წერილები, გამოგზავნილნი ტფილისში შკოლების დირექტორის მცნობ კაცთან, რათა მან გარდასცეს დაწვრილებით ბატ. დირექტორს მათი წერილების შინაარსი და მით დაიხსნას საცხენისის შკოლის ყმაწვილები იმ შესაბრალებელ მდგომარეობიდამ, რომელშიაც იმყოფებიან ისინი და რომელიც მოკლედ არის კიდეც აღწერილი მათ წერილებში. ვიმეორებ, რომ დღეს ეს წერილები, სხვა და სხვა მიზეზების გამო, ჩემს ხელში არიან და სვინიდისი ნებას არ მაძლევს, რომ დავჩუმდე და საქვეყნოდ არ გამოვაცხადო მოკლედ მათი შინაარსი.

აი სიტყვები პირველი წერილიდამ:

„ძმაო №, იანვრის X დღეს მე ვიყავი საცხენისის შკოლაში ჩემი შვილების სანახავად, იმის გამო, რომ „დროებაში“ ეწერა საცხენისის შკოლის შაგირდების დიდი შევიწროების მდგომარეობა, და როგორც ეწერა, სწორეთ ესეც იყო. ერთის სიტყვით, რაც ეწერა, იმაზედ მომეტებულს მწუხარებაში იყვნენ ბოვშვები და ეხლა უპირებთ, რომ პური, ლოგინი და ტანისამოსი აქედამ გაუგზავნოთ. (სახელმწიფო ხარჯზედ კი არიან. ავტ.). და ქარაქეშიშევი კი იმ 14.000 მანეთს რას უშვრება? ეს გარემოება უამბე დირექტორს. ყმაწვილები არიან მშივრები, ტიტვლები და ეს ორი თვეა, რაც აბანოში არა ყოფილან...“

მეორე მშობლის წერილიდამ:

„ამ ცოტა ხანში № იყო საცხენისში და მოგვიტანა ამბავი, რომ ყმაწვილები შიმშილით, სიცივით იხოცებიანო და სოლოს (ყმაწვილის სახელია) ფეხები დასძრობია და ბევრსაც სხვებსაცაო და ოსპიტალში უწევთო. აბა თქვენ იფიქრეთ; ჩვენ რა დღეში ვიქნებით... აბა, დირექტორს სთხოვე, რომ, თუ შეიძლებოდეს, უშველოს რამე. ისე არიან, როგორც ტყვეები, თურმე ტილს და წილს ისე შეუწუხებიათ..“

ამ წერილების სინამდვილის დამტკიცება და მათი წარმოდგენა ყოველს წამს შემიძლიან.

განა ის წინანდელი წერილები და ეს ახალი ფაქტი საკმაონი არ არიან, რომ ვისიც ვალია მიაქციოს ყურადღება და დაიხსნას იმოდენა ყმაწვილები და მათი მშობლები მწუხარებისაგან? ჩვენ ერთ ალაგას ყური მოვკარით, რომ ვითომ ბატ. თფ. გუბ. სახალხო შკოლების დირექტორს ეთქვას, რომ ქარაქეშიშევს ბევრი მტრები ჰყავსო, და ისე სწერენ გაზეთებიო. ბატონო, რა ბძანებაა!

[illegible]

[illegible]

რ. ... მომხმარებლის მიერ 11-მდის საშუალებით.

[illegible]

ამას გარდა ქმიმი ი ვ ა ნ ე ... შეუძლიან

სწამლობს ღარიბ ავათმყოფებს ოთხ-

შაბათობით (...) საათიდამ

9-დიმ (სერგიევის ქუჩა, ბაინდუროვის

სახლი).

[illegible] ღარიბ ავათმყოფებს მუდამ დღე საღამოს

6-საათიდამ 7-მდინ საშუალო ... .

ქიმიის ქიმი ი თ ი რ ე ს ტ ი ავათმყო-

ფებს, ვისაც საშუალოდამ ... მუდამ დღე მიიღებს თავის სახლ-

[illegible]

9 საათიდამ 11-მდის საშუალებით ...

... სავათმყოფო ... .

განცხადებანი

ვაჭარი ივანე კალანდაძე და ამხ.

ამით აცხადებს საყოველთაოდ, რომ

1. და 2. შინაგანი სესხის ბი-

ლეთების ყიდვა და გაყიდვა შეიძლება

მიმართონ ამხანაგობის კან-

ტორაში, ... კი-

დევ პირობებით იყიდება, მსყიდველს

შეუძლიან ... თავის

მოწმებით ... კანტორაში

ფული დაწერილებით პირობებით მიი-

ყოს ... კანტორაში შეიძ-

ლება.

(10—1)

არწრუნის თეატრში

კვირას, 9 მარტს

... ქართველთა ... წარმოდგენა

ნ. ა. კაზლოვი

... წარ-

მოდგენას, რომელზედაც დაურიგებს

20 ... .

... უფ-

ქოლოსა და ... ...

თავრესა ... ოქროს საათი ...

ნება.

წარმოდგენა ... ...

ბენ.

... .

მიიღება შეიძლება თეატრის კასსაში

დილის 10 საათიდამ 2-მდინ და სა-

ღამოს 6-დამ 8-მდინ, წარმოდგენის

დღეს კი დილის 9 საათიდამ წარ-

მოდგენის დასრულებამდის.

(2—2)

კავკასიის გზების გამგეობა

(Управленіе Путей сообщенія) აცხადებს საყოველთაოდ, რომ 20

მარტამდე 1880 წლისა უპრავლენი-

ეში იქნება მხოლოდ ერთხელ ვაჭ-

რობით (ტორგით) იჯარით მიცემა

... ...

...

ქვეშით (სრებენი) ... ...

ამ იჯარის ფასი არის ...

95,610 მან. და ... —

84,226 მან.

ვისაც ამ იჯარის აღება სურს,

შეუძლიან დაწვრილებით პირობები

(კონდიციები) ნახოს ხსენებულს უპ-

რავლენიეში დილის 9 საათიდამ ნა-

შუადღევის 2 საათამდის.

(3—3)

შამახიის ... გამგეობა ...

... 1880 წლის 1 მარ-

ტიდამ ... ,

რომ საგანზედ, რომ ...

წლისათვის ...

იყვნენ 1,889,489 ...

... .

(სრებენი) ... (...

...) ... ...

...

... ...

... 63,735 მან. ...

... — 39,611 მან.

... ...

...

შეუძლიან — ...

... (3—3).

საქართველოში წერა-კითხვის გამავრცელებელი საზოგადოების მმართველობა

აცხადებს, რომ ის

უნიშნავს ოთხს ჯილდოს იმათ,

ვინც კი შეადგენს სახელმძღვანელოებს

შესაფერს სასოფლო შკოლებში სახ-

მარებლად.

1. ას თორმეტ-და-ათ მანეთს

ელემენტარული არითმეტიკის შე-

მადგენელს.

2. სამას მანეთს პირველ-დაწყები-

თი გეოგრაფიის კურსის შემადგე-

ნელს.

3. სამას მანეთს საქართველოს ისტორიის დამადგენლათ სა-

კითხავი ამბების შემადგენელს.

4. ორას მანეთს ბუნების

მეტყველების დამადგენლათ საკით-

ხავი ამბების შემადგენელს.

შემადგენლებმა არ უნდა დაარღვიონ

ამ სახელმძღვანელოებში სახ-

მარებელის სურათების შესახებ, რად-

გან მმართველობა თითონ იკისრებს

ამ სურათების დაბეჭდვას.

ჯილდოს მიღება ვისაც სურს,

თავისი სახელმძღვანელო უნდა წარ-

მოადგინოს 1 თებერვლამდე 1881 წ.

თითონ სახელმძღვანელო უნდა იყოს

ერთს პაკეტში და ზედ დევიზი ანუ

ფსევდონიმი ეწეროს რამე, მეორე პა-

კეტში იქნება სახელი და გვარი შე-

მადგენელისა და იგივე დევიზი ანუ

ფსევდონიმი. ჯილდო მიეცემა

ავტორს, რომლის თხზულება საუკეთესო

ხელმძღვანელი იქნება.

(...)

„წერა-კითხვის გამავრცელებელი საზოგადოების მმართველობა"

სთხოვს იმ პირთა, რომელთაც უნდათ

საზოგადოების წევრათ შემოსვლა, გა-

მოგზავნონ საზოგადოების კანცელა-

რიაში ...

განცხადება და მასთან ერთად საწევ-

რო ფული 6 მანეთი. მაისის საზო-

გადოების ... ...

... საზოგადოების ...

... ჩაირიცხულნი.

კანცელარიის ადრესი: Тифлисъ. Канцелярія Общества грамотности. На Давидовской улицѣ, № 20.

(6—5)

Дозволено цензурою. Тифлисъ, 8 Марта 1880 г. Типографія Меликова. გამომცემელი ს. მელიქიშვილი. რედაქტორები ილ. ჭავჭავაძე და ს. მესხი.